

HUMEUR

door Sheila Sitalsing

D f we een nieuwe recessie binnenzeilen, of we nooit uit de recessie zijn geweest, of dit het nieuwe normaal is en het nooit meer beter wordt dan dit, of dat het helemaal goed met ons komt: de voorspellers zijn er nog niet helemaal uit. Wat wel vaststaat: recessies zijn slecht voor het humeur. Wat nog erger is: van een hausse worden de mensen weer vrolijk, maar de mate van geluk die ze ontlenen aan een hausse valt in het niet bij de hoeveelheid chagrijn die een dip oplevert.

Nieuw, in oktober gepubliceerd onderzoek van Jan-Emmanuel De Neve en Michael Norton, hoogleraren aan respectievelijk de London School of Economics en Harvard, laat zien dat gevoelens van welbevinden acht keer gevoeliger zijn voor slechte tijden dan voor goede tijden. Ofwel: een recessie doet meer pijn dan een hausse geluk brengt.

Voor hun onderzoek deden ze iets meer dan een Maurice de Hond-achtig peilinkje. Ze verzamelden data over welbevinden uit meer dan 150 landen over vier decennia en koppelden deze aan data over de conjunctuur.

Het meest in het oog springen de resultaten voor Griekenland. In de tijden dat het geld daar over de plinten klotste – tussen 1981 en 2008 steeg het bruto binnenlands product met 50 procent – steeg het welbevinden met een procent of 10 mee. Toen de recessie daar ongemeen hard toesloeg, kelderde het welbevinden naar het laagste niveau sinds men daar met meten is begonnen.

Het verschil tussen de intensiteit van geluk en verdriet kan verklaard worden uit een ander psychologisch verschijnsel dat beleggers geregeld parten speelt en dat door Nobelprijswinnaar Daniel Kahneman uitentreuren is onderzocht: verliesaversie, een hekel hebben aan verlies. Winst pakken maakt gelukkig, maar eenzelfde verliesje incasseren wordt vele malen intenser gevoeld. Daarom houden beleggers veelal te lang vast aan hopeloze aandelen, liet Kahneman diverse malen overtuigend zien. Die hekel aan verlies is op zijn beurt mogelijkterwijs terug te voeren op inzichten uit de evolutionaire biologie, denken psychologen, omdat het vermijden van gevaar belangrijker voor de overleving is dan het missen van een kans.

De aanbeveling aan beleidsmakers van De Neve en Norton is dan ook om geen rappe groei na te streven met het risico op een even rappe neergang, maar om in te zetten op 'stabiele economische groei die het risico op krimp minimaliseert'.

Klinkt prachtig, maar hóé beleidsmakers dat in hemelsnaam moeten bereiken, dat weten de onderzoekers zelf ook niet.

Europese resolutiefonds dat nu op Europees niveau wordt opgebouwd tot 55 miljard euro.

Dit zijn allemaal extra dingen die er al zijn of gaan komen en die ervoor moeten zorgen dat de overheid buiten schot blijft bij een volgende crisis.

BANKEN & DE BEURS

Het balanstotaal van ING is nog steeds groter dan het bruto binnenlands product (bbp) van Nederland. Is dat erg?

Het verband tussen balanstotaal en bbp kun je niet zomaar leggen. Het balanstotaal van Nederlandse banken wordt geflatteerd door de grote hoeveelheid hypotheekrenten in de boeken. Dat is een specifiek Nederlands verschijnsel, veroorzaakt door de aftrekmogelijkheden van de hypotheekrente. Als al het spaargeld van Nederlanders wordt afgezet tegen de hypotheekrenten dan wordt het balanstotaal van ING een stuk lager zijn.

Ten tweede hebben we een open economie met bedrijven die internationaal actief zijn. Die zijn vaak vele malen groter buiten onze landsgrenzen dan in Nederland. Die bedrijven hebben financiering nodig. Dus hun omzet, die niet perse in Nederland valt, steunt je wereldwijd. Dat is de dynamiek van onze economie.

Horen banken eigenlijk wel op de beurs?

Ik denk het wel. We moeten niet opeens weg bewegen van een normale open markteconomie naar een situatie waarin banken per se in handen moeten zijn van de overheid.

Beleggers moeten zich wel realiseren dat een bank geen industrieel bedrijf is. Als een bank veel rendement begint te maken, kan er een maatschappelijke discussie ontstaan. Bovendien heb je plichten, zoals de zorgplicht die met kosten gepaard gaat. Daar moet een aandeelhouder zich bewust van zijn.

ABN Amro gaat weer naar de beurs. De discussie over welke

'WE MOETEN NIET NAAR EEN SITUATIE WAARIN BANKEN PER SE IN HANDEN ZIJN VAN DE OVERHEID'

beschermingsconstructie die bank meekrijgt, woedt volop. Kan een bank zonder beschermingsconstructie naar de beurs?

Je bent als bank onderdeel van de infrastructuur van de economie. Je hebt een transitiefunctie. Dat is de kern.

Daarom moeten je als aandeelhouders strategische partijen zien te krijgen die geloven in de strategie. Voor aasgieren is geen plaats. Zowel vanuit toezichhouders- als aandeelhoudersperspectief moet je er rekening mee houden dat niet zomaar iedereen met welk idee dan ook een bank moet kunnen overnemen.